

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економічного аналізу
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування Аналіз бізнес-
процесів в системі управління
(назва магістерської програми)

на тему: **«Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей (на прикладі ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»)»**
(назва теми)

Виконавець:

студент обліково економічного
факультету

Коляда Марія Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шевчук Ніна Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

**Структура змістової частини реферату кваліфікаційної роботи
магістра**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми На сьогодні облік є найважливішою функцією управління. Відображаючи реальні процеси виробництва, обігу, розподілу та споживання, облік характеризує фінансово-економічний стан господарювання і є основою для планування його майбутньої діяльності. Процес реформування бухгалтерського обліку проходить складно, з урахуванням національних особливостей та набутого досвіду розвитку колишньої облікової системи. У процесі діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг тощо.

В реальній практиці постійно виникають ситуації, коли по тим чи іншим причинам підприємство не в змозі стягнути борги з контрагентів за відвантажені товари, продукцію чи надані послуги. В цьому випадку виникає дебіторська заборгованість, яка є по суті безпроцентною позичкою покупцям. Вона зависає на довгі місяці, а іноді – роки і чим довший термін непогашення тим ймовірніше, що оплата за продукцію чи товари не надійде. Зростання дебіторської заборгованості погіршує фінансовий стан підприємства, а іноді приводить до банкрутства.

Дебіторська заборгованість має великий вплив на визначення достовірності фінансової звітності, тому правильне її визначення має важливе значення. Цим визначається актуальність даної роботи.

Найбільш актуальним питанням, яке гостро постає перед суб'єктами господарювання в сучасний період і напряму пов'язано з розрахунково-платіжними операціями, є виникнення та погашення дебіторської заборгованості.

Мета дослідження Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення обліку, аудиту і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність та історичний аспект обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- дослідити особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві;
- розглянути методичні та практичні аспекти аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- з'ясувати методики первинного, аналітичного та синтетичного обліку операцій з нарахування резерву сумнівних боргів;
- здійснити аналіз динаміки, складу та структури дебіторської та кредиторської заборгованостей на прикладі ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»;

– проаналізувати стан розрахунків з дебіторами на ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»;

– дослідити форми здійснення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві;

– змоделювати стану розрахунків з дебіторами.

Об'єкт дослідження Об'єктом дослідження є організація і методика обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД».

Предмет дослідження Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку, аудиту і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства.

Методи дослідження У процесі написання випускної роботи опрацьовано та узагальнено теоретичний і практичний матеріал з обраної тематики із використанням загальнонаукових і специфічних методів пізнання. Методологічною базою наукового дослідження є положення діалектичного методу пізнання явищ і процесів та їх безперервний взаємозв'язок. Основними загальнонауковими методами дослідження, що застосовувалися при написанні роботи, виступали аналіз (для проведення досліджень головних сутнісних характеристик об'єкта дослідження та особливостей його функціонування у контексті тематики дослідження), синтез (для певних узагальнень, важливих для тематики дослідження оціночних параметрів у їхньому взаємозв'язку та взаємозалежності), порівняння (переважно для оцінки поточних і прогнозованих параметрів діяльності об'єкта дослідження), індукція й дедукція (у процесі постановки завдань дослідження), статистичної обробки інформації та вибіркового спостережень (застосовувалися при вивченні первинної документації, реєстрів бухгалтерського обліку, а також звітності досліджуваного підприємства).

Інформаційна база Інформаційною базою є законодавчі акти й постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, Кабінету Міністрів України, матеріали державних податкових та статистичних органів України, а також інші нормативні документи. В випускній роботі використано первинні бухгалтерські документи, реєстри та звітність досліджуваного підприємства, а також інформація зі всесвітньої інформаційної мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (121 найменувань) та 16-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 107 сторінок. Основний зміст викладено на 94 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 11 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 3 наукові праці загальним обсягом 2,24 друк. арк., із них: 2- у наукових фахових виданнях України обсягом 1,62 друк. арк.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей» розглянуто сутність та класифікацію дебіторської та кредиторської заборгованостей, розглянуто підстави для виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей, документальне оформлення операцій з дебіторської та кредиторської заборгованостей.

У другому розділі «Організація обліку та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД» проаналізовано облік дебіторської та кредиторської заборгованостей, мету та завдання аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей, розглянуто організацію та проведення аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві, наведено шляхи вдосконалення автоматизації обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей.

У третьому розділі «Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей на прикладі ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД» зроблена аналітична характеристика підприємств харчової галузі Одеського регіону, зроблено аналіз та оцінку стану дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві, розроблено прогнозування дебіторської та кредиторської заборгованостей на досліджуваному підприємстві, змодельовано стан розрахунків з дебіторами на ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Дебіторська заборгованість є однією з можливих форм існування обігових активів підприємства. Звичайно, економічною вигодою від дебіторської заборгованості виражається в тому, що підприємство в результаті погашення існуючої дебіторської заборгованості розраховує отримати грошові кошти або їх еквіваленти. Відповідно, дебіторську заборгованість можна визнати активом тільки тоді, коли є ймовірність її погашення боржником. Несвоєчасне погашення дебіторської заборгованості призводить до платіжної кризи: зростання заборгованості за комерційним кредитом зумовлює збільшення попиту на короткострокові позики, скорочення їх пропозиції і зростання їхньої вартості.

2. Поточна дебіторська заборгованість відображається у балансі по чистій реалізаційній вартості. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – це сума поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу вираховується сума резерву сумнівних боргів. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги дорівнює первісній вартості дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

3. Кредиторська заборгованість характеризує борги підприємства, використання підприємством позикових коштів. Уміння працювати чужими грошми й уміння купувати товари (роботи, послуги) у кредит, тобто з відстрочкою оплати, є найважливішими фінансовими навичками. При цьому найважливішим показником є зміна суми кредиторської заборгованості та її співвідношення із грошовим потоком, що залежить від швидкості погашення (обороту) дебіторської заборгованості. Таким чином, достовірність відображення в бухгалтерському обліку дебіторської й кредиторської заборгованості є найважливішою умовою ефективного управління грошовим потоком. Дуже важливим є достовірний облік дебіторської й кредиторської заборгованості для податкової політики підприємства, для обґрунтування розрахунку таких податків як ПДВ і податок на прибуток.

4. Розгляд історії розвитку науки про бухгалтерський облік свідчить про необхідність удосконалення категорійного апарату. Це стосується, зокрема, використання категорій «розрахунки», «зобов'язання» та «заборгованість». Дослідження сутності розрахунків дозволяє зробити висновок, що ці поняття є взаємозалежними: розрахунки - виконання, здійснення платежу за зобов'язаннями чи заборгованістю. Проте здійснення розрахунків як за зобов'язаннями, так і за заборгованістю є обов'язковим.

5. Розрахунки з різними дебіторами за економічним змістом належать до не товарних операцій та складаються з розрахунків за виданими авансами, з підзвітними особами, за нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, за позиками членам кредитних спілок, а також з розрахунків з іншими дебіторами.

6. Відсутність єдиного комплексного підходу при розробці різних типів класифікації дебіторської заборгованості;

7. Немає чіткого шляху формування та пошуку ознак, які б дозволяли проводити більш чітку класифікацію.

8. Аналіз результатів діяльності ТОВ у 2017 році свідчить про задовільний фінансовий стан Товариства, хоча значення більшості показників декілька погіршилися у порівнянні з минулим роком. Це стосується можливостей погашення обсягу поточних зобов'язань по кредитах і розрахунках; платіжних можливостей підприємства щодо сплати поточних; рентабельності активів.

9. Створення цілісної та ефективною системи бухгалтерського обліку неможливе без застосування такого специфічного елементу як облікова політика. Сукупність методів і процедур ведення бухгалтерського обліку визначається підприємством в наказі про облікову політику.

10. Щодо дебіторської заборгованості, у Наказі визначена класифікація дебіторської заборгованості, яка необхідна для достовірної її оцінки для цілей бухгалтерського обліку та відображення у фінансовій звітності, у робочому Плані рахунків (додаток до Наказу) визначаються рахунки для обліку дебіторської заборгованості.

11. Бухгалтерський облік ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД» організовує та здійснює на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні», діючих П(С)БО, а також інших діючих нормативних актів, положень, інструкцій тощо. Основними об'єктами організації облікового процесу є: облікові документи; носії облікових документів; рух носіїв; технологія і забезпечення облікового процесу.

12. За даними аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей було визначено, що показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за досліджуваний період збільшився до рівня 0,22, що менше рекомендованого значення, це свідчить про нездатність товариства розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом року. Крім того, збільшення частки дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних засобів може призвести до зниження ліквідності оборотних активів і, відповідно, до погіршення фінансового стану підприємств.

13. Результати контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей свідчать про недостатню увагу у ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД» управлінню нею, тому запропоновано в рамках самостійного управління використання таких заходів:

- контроль за станом розрахунків з дебіторами для зменшення/ліквідації відстроченої/простроченої заборгованості;
- орієнтація на більшу кількість дебіторів для зменшення ризику несплати одним або кількома великими дебіторами;
- відстеження співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- використання методу надання знижок за умови дострокового погашення заборгованості;
- оцінка платоспроможності та ділової репутації дебіторів; в цьому контексті важливою буде інформація про нових ділових партнерів;
- робота тільки за умови 100 % передоплати, якщо є невпевненість в погашенні дебіторської заборгованості;
- лімітування дебіторської заборгованості, встановлення термінів надання кредиту;
- ретельний юридичний аналіз договірної документації. Використання в договорі пункту про санкції за порушення умов співпраці та інших способів забезпечення зобов'язань;
- самострахування ризиків, пов'язаних з дебіторською заборгованістю, зокрема шляхом створення резерву сумнівних боргів.

14. Можна рекомендувати базовому підприємству також спосіб управління дебіторською заборгованістю – «аутсорсинг» – передачу на договірній основі непрофільних функцій іншим організаціям (аутсорсинговим компаніям) та прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування – переведення дебіторської заборгованості в інші форми оборотних активів підприємства з метою прискорення розрахунків.

АНОТАЦІЯ

Коляда М. Ю. «Облік, аудит та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей (на прикладі ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування «Аналіз бізнес-процесів у підприємстві»

Одеський національний економічний університет

Одеса, 2018

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – ТОВ «ТД «ОРГАНІК-ФУД»

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей, досліджено організацію бухгалтерського обліку, розглянуті методики первинного, аналітичного та синтетичного обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Проаналізовано характеристику підприємств харчової галузі, проаналізовано та зроблено оцінку стану розрахунків з дебіторами та кредиторами, зроблено аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей, прогнозовано дебіторську та кредиторську заборгованість на майбутній рік, змодельовано фактори, які впливають на розмір дебіторської заборгованості.

Запропоновано контролювати стан розрахунків з дебіторами для зменшення простроченої заборгованості, орієнтуватися на більшу кількість дебіторів, відстежувати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей, оцінювати платоспроможність та ділову активність дебіторів, лімітувати дебіторську заборгованість, ретельний юридичний аналіз договірної документації.

Ключові слова: аналіз, дебітори, кредитори, заборгованість, аудит, бухгалтерський облік, борг, баланс, зобов'язання, грошові кошти, капітал, контрагент, безнадійна дебіторська заборгованість, позикові кошти, облікові реєстри.

ANNOTATION

Kolyada M. "Accounting, audit and analysis of accounts receivable and payables (for example, LLC "TD "ORGANIC-FOOD") »

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in the specialty "071" Accounting and taxation "for the master's degree program" Business Processes Analysis in Entrepreneurship"

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections.

The object of research is LLC "TD" ORGANIC-FOOD "

The work deals with the theoretical aspects of accounting, audit and analysis of accounts receivable and payables, the organization of accounting is investigated, methods of primary, analytical and synthetic accounting of accounts receivable and payables are considered.

Author analysis of the characteristics of enterprises in the food industry, the analysis of the state of payments with debtors and creditors, an analysis of receivables and payables, forecasting receivables and payables for the coming year, and factors influencing the amount of receivables are modeled.

Keywords: analysis, debtors, creditors, arrears, audit, accounting, debt, balance, liabilities, money, capital, counterparty, bad accounts receivable, borrowed funds, accounting registers.